

ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

1

Угода про асоціацію між Україною та ЄС: переваги та виклики для бізнесу

Вінниця, грудень 2013 р.

Структура презентації

- Регіональна інтеграція – для чого?
- Статус-кво:
 - Структура зовнішньої торгівлі України
 - Торговельний режим України з ключовими торговельними партнерами
- Угода про асоціацію з ЄС:
 - Загальний огляд
 - Секторальні впливи
- Відносини з Митним союзом Росії, Білорусі та Казахстану
- Висновки

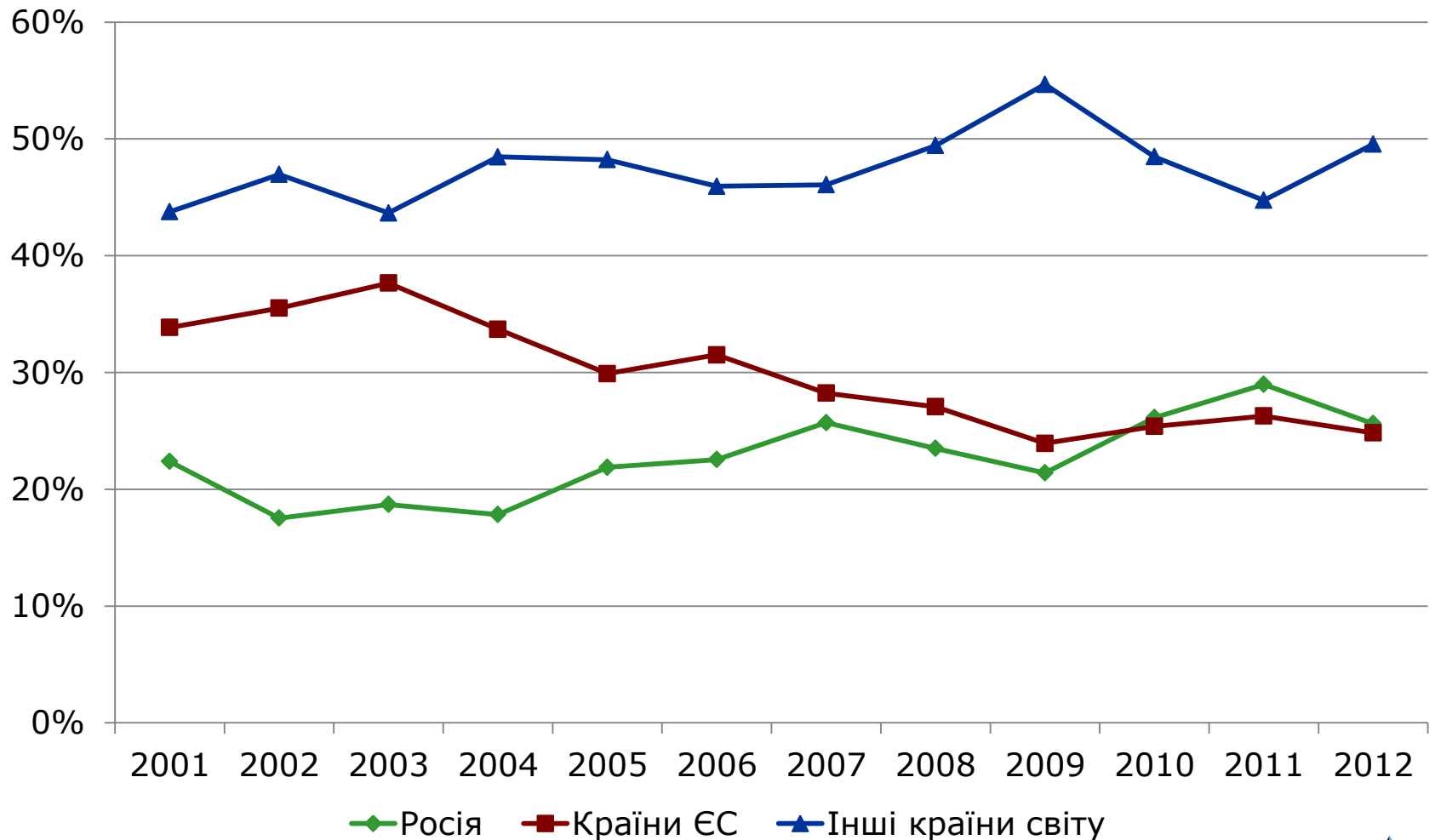

Мотиви регіональної інтеграції

- Регіональна інтеграція не є самодостатньою метою. Вона є засобом досягнення кінцевої мети економічної політики, а саме забезпечення сталого економічного зростання та підвищення добробуту
- Відповідно, проміжними цілями економічної політики є:
 - ✓ Створене сприятливого внутрішнього середовища для бізнесу та інвестицій
 - ✓ Полегшений доступ до зовнішніх ринків (*якомога легший доступ до якомога більшої кількості ринків*)
 - ✓ Зниження енергетичної вразливості (*шляхом збільшення енергетичної незалежності та ефективності*)
 - ✓ Екологічно сприятливе (тобто стале) зростання
 - ✓ Скорочення багатовимірного соціального відчуження
- Можливості, що надають різні регіональні інтеграційні альтернативи, мають оцінюватися з точки зору сприяння досягненню проміжних цілей

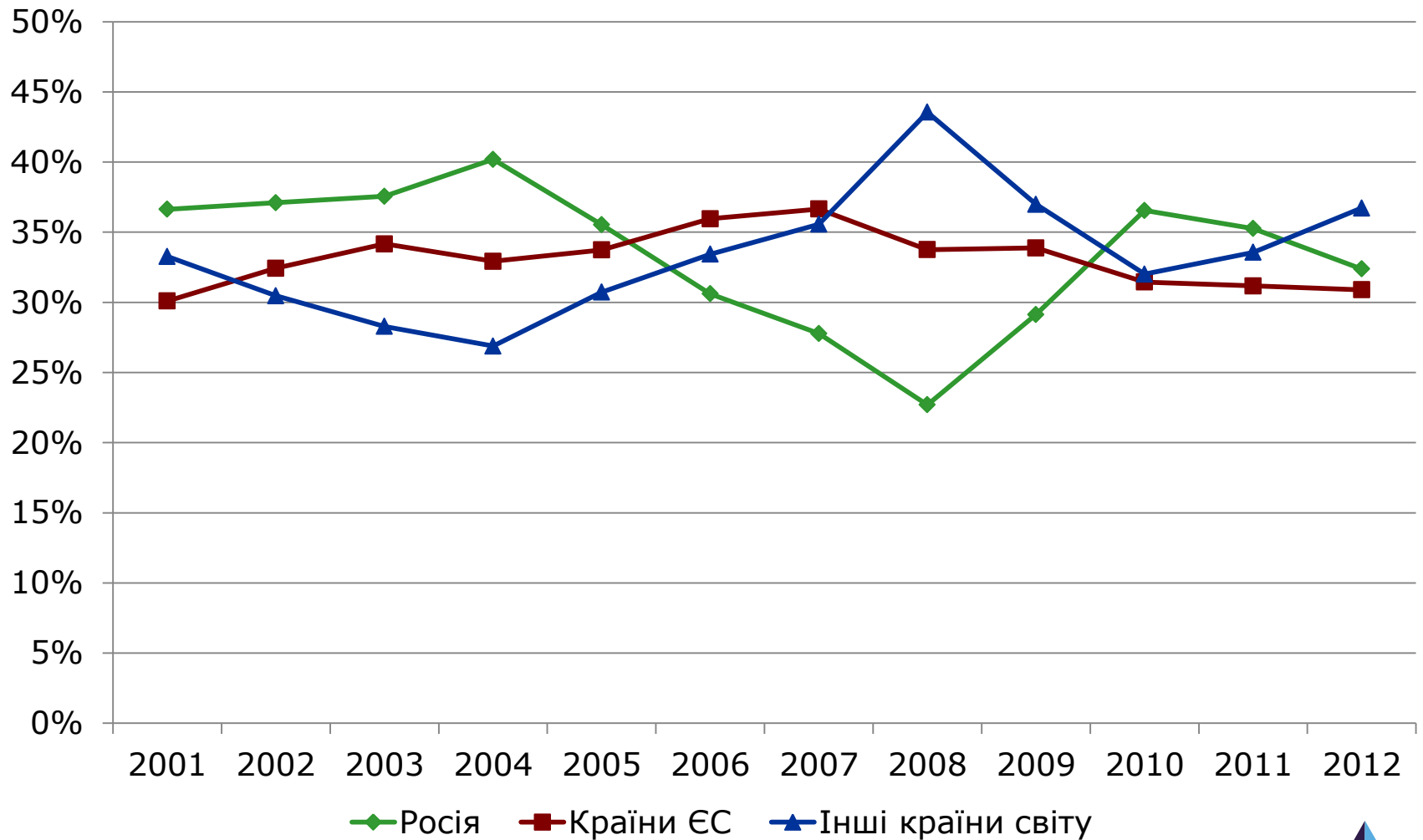

Експорт українських товарів: 4 географічна структура

Український імпорт товарів: географічна структура

5

Торговельний режим

З 158 країнами світу Україна торгує в рамках СОТ

Основні торговельні партнери України – це ЄС та митний союз Росії, Білорусі та Казахстану

Україна - ЄС	Україна – митний союз Росії, Білорусі та Казахстан
<ul style="list-style-type: none"> • Угода про партнерство та співробітництво (1998): режим найбільшого сприяння • Генеральна система преференцій ЄС: торговельні преференції поширюються на 111 країн, у тому числі на Україну • Правила та практика СОТ (з 2008 року, коли Україна стала членом СОТ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Двосторонні угоди про вільну торгівлю з Росією (1993), Білоруссю (1992) та Казахстаном (1994) • Угода про вільну торгівлю в рамках СНД (2011) • Правила та практика СОТ (з 2012 року, коли Росія стала членом СОТ)

Виклики для бізнесу в рамках⁷ чинних торговельних режимів

Україна - ЄС	Україна – митний союз Росії, Білорусі та Казахстану
<p>Доволі високі тарифи на сільськогосподарські товари та продукти харчування</p> <p>Багато країн мають кращий доступ на ринок ЄС:</p> <ul style="list-style-type: none">-Завдяки ЗВТ з ЄС (31 країна)-Завдяки існуванню ГСП+, автономних торговельних преференцій, системи «Все, крім зброї» <p>Нетарифні обмеження: Україна ще не завершила процес гармонізації законодавства у сфері ТБТ/СФЗ</p>	<p>Чинні винятки з режиму вільної торгівлі</p> <p>Торговельні конфлікти, пов'язані в першу чергу з нетарифним регулюванням торгівлі</p>

Що дає Угода про асоціацію між Україною та ЄС

8

Угода про асоціацію з ЄС допомагає досягти проміжних цілей економічної політики і, таким чином, наближує країну до її кінцевої мети. Угода передбачає:

- Кращий доступ на ринок ЄС
- Посилення конкуренції на внутрішньому ринку
- Прозоре і передбачуване внутрішнє регуляторне середовище, привабливе для інвесторів
- Регулювання у сфері ТБТ / СФЗ, яке узгоджене зі світовою практикою
- Підвищення захисту прав інтелектуальної власності, що стимулюватиме інновації
- Підвищення ефективності та прозорості державних видатків
- Посилення захисту прав споживачів та робітників

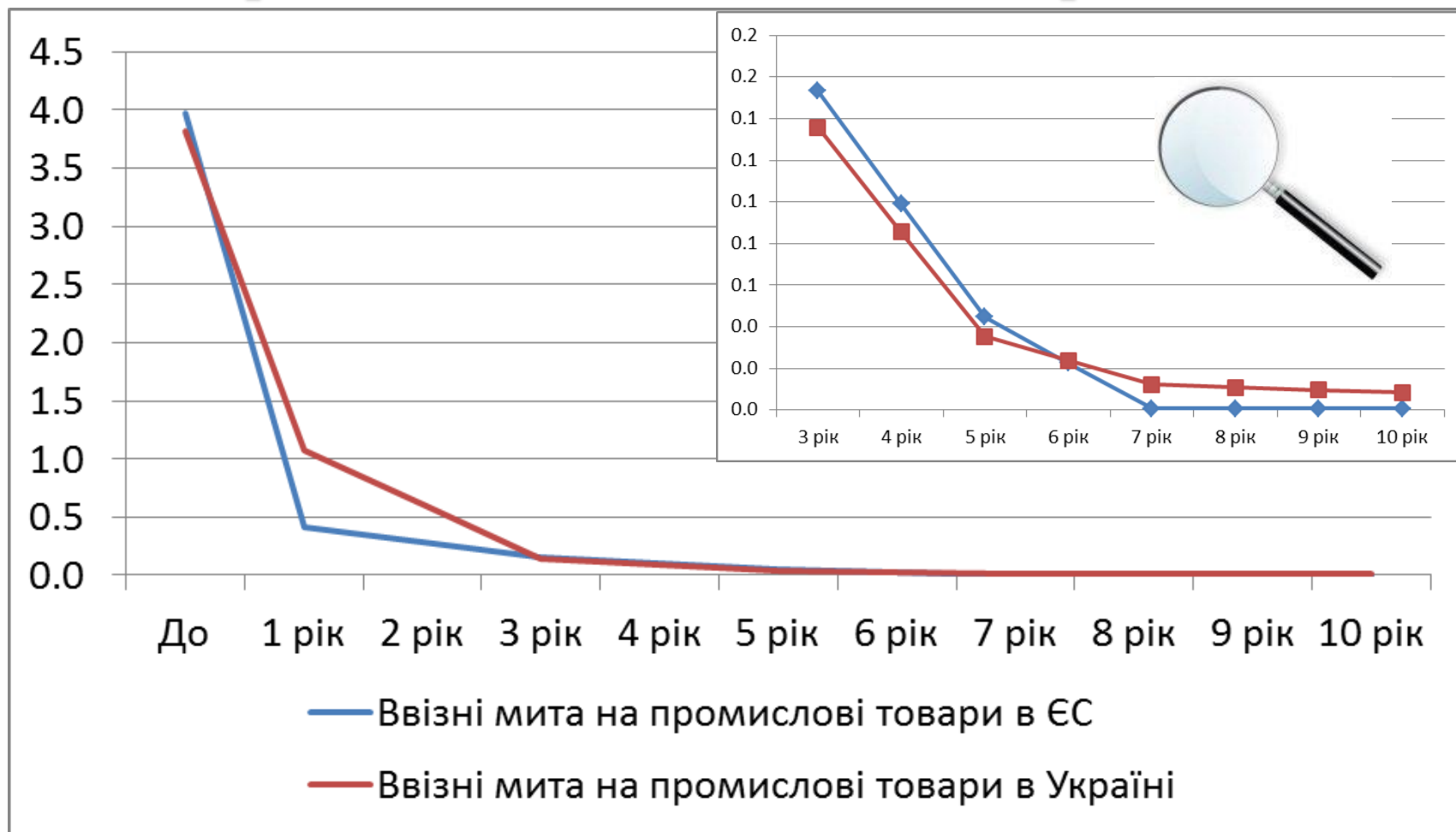
Кращий доступ на ринки країн-членів ЄС

- Ринок ЄС:
 - 500 мільйонів споживачів
 - Обсяг ринку: 14 трлн. дол. США
- Ключові елементи покращення доступу:
 - Нульові ставки ввізних мит на промислову продукцію
 - Лібералізація ввізних мит на сільськогосподарські товари
 - Лібералізація торгівлі послугами
 - Гармонізація ТБТ
 - Узгодження СФЗ

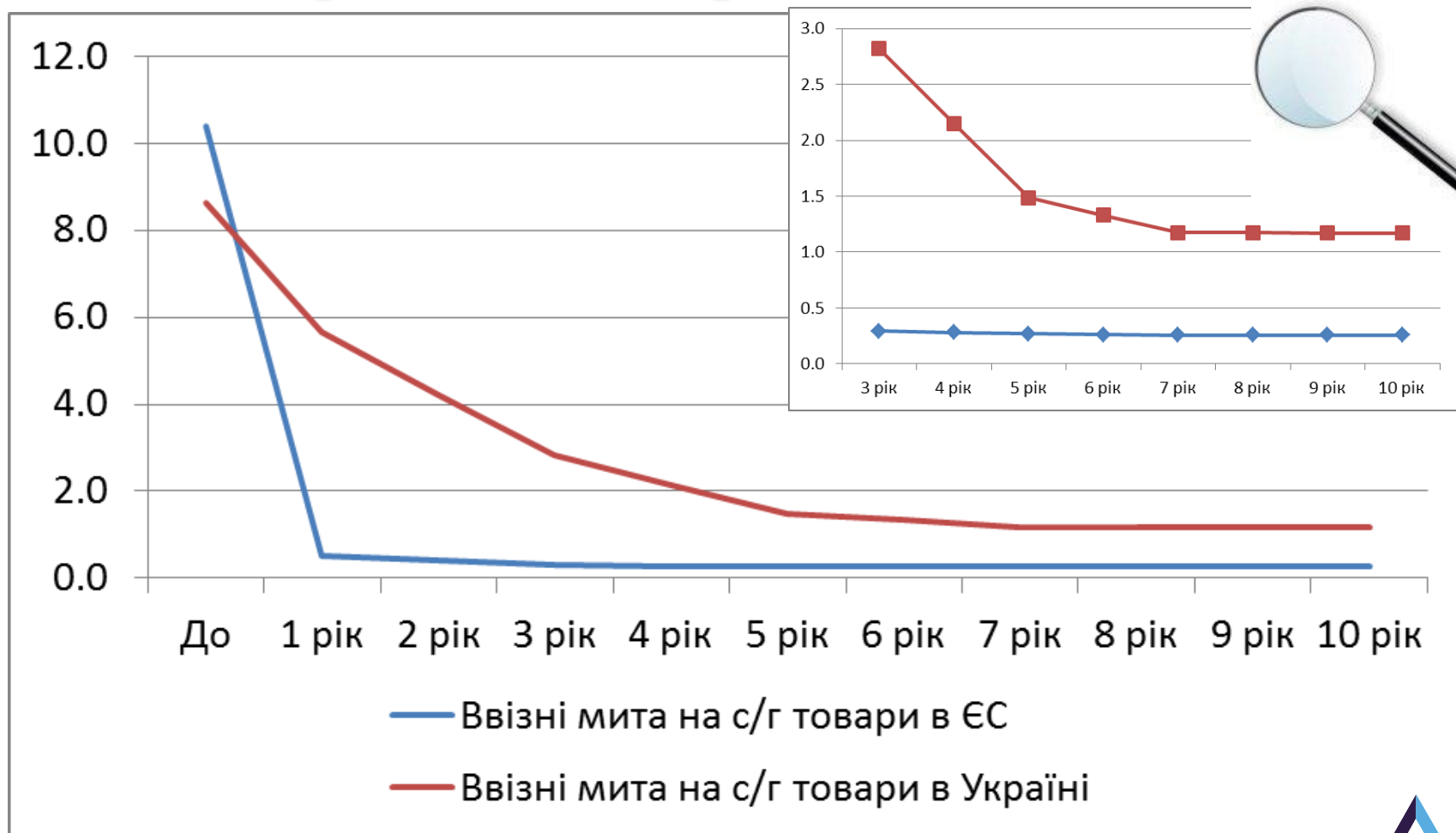
Ввізні мита України і ЄС для промислових товарів

10

Ввізні мита України і ЄС на товари сільськогосподарства та харчової промисловості

11

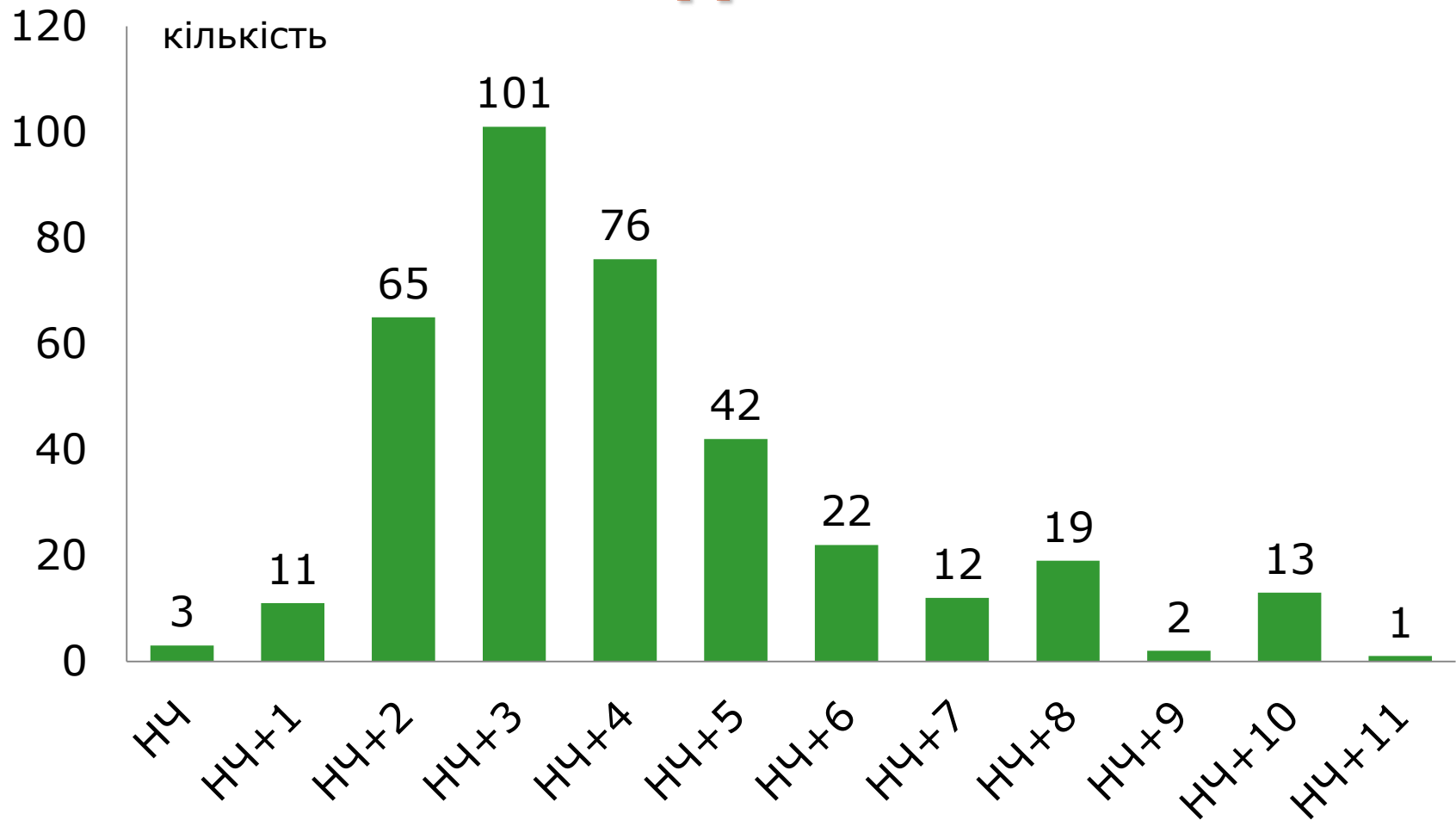

Гармонізація законодавства

- Ключовий компонент Угоди про асоціацію – це наближення законодавства та адміністративних процедур України до відповідних норм та процедур ЄС. Це завдання покладено на сектор державного управління, і його реалізація визначатиме вплив та довгострокові наслідки УА для країни у цілому.
- Угода містить перелік з понад 350 директив та інших нормативних актів ЄС, з якими має бути поступово гармонізоване законодавство України.
- ЄС готовий надати технічну і фінансову допомогу у реалізації положень Угоди про асоціацію.

Часовий графік гармонізації ¹³ законодавства

Сфери гармонізації законодавства

Запобіжники, вбудовані у Угоду про асоціацію

- Асиметричність лібералізації ввізних мит:
 - ЄС відкриватиме ринок швидше, ніж Україна
 - Україна збереже ненульові ставки ввізного мита в рамках ЗВТ на особливо чутливі товари
- Можливість застосування спеціальних захисних засобів виробниками автомобілів (2-15 роки дії Угоди)
- Додатковий збір, який нівелюватиме вплив поступового скасування експортних мит впродовж 15 років дії Угоди
- Тривалі перехідні періоди для гармонізації законодавства
- Можливість отримання технічної та фінансової допомоги ЄС для реалізації положень Угоди

Галузеві впливи: сільське господарство

Переваги	Виклики
<ul style="list-style-type: none">• Середньозважене ввізне мито ЄС скоротиться з 23,8% до 0,3% одразу після набуття чинності• Запровадження тарифних квот з нульовою ставкою в межах квоти для експорту в ЄС продукції тваринництва, зернових культур• Скасування експортних субсидій на с/г товари ЄС, що призначені для продажу в Україні• Скасування експортного мита• Гармонізація стандартів з ЄС• Встановлення механізму визнання еквівалентності СФЗ• Ширші можливості для обміну досвідом та технологіями	<ul style="list-style-type: none">• Зростання конкуренції на внутрішньому ринку за рахунок зниження середньозваженого ввізного мита на с/г продукцію з 4,2% в середньому до 0,9% протягом 10 років• Витрати на перехід / дотримання стандартів ЄС

Галузеві впливи: харчова промисловість

Переваги	Виклики
<ul style="list-style-type: none">• Скорочення ввізного мита ЄС одразу після набуття чинності: середня ставка знизиться з 23,2% до 0,7%, середньозважена ставка – з 5,3% до 0,5%• Запровадження тарифних квот з нульовою ставкою в межах квоти для експорту в ЄС окремих видів харчових товарів• Гармонізація стандартів з ЄС• Встановлення механізму визнання еквівалентності СФЗ• Можливість компенсації зростання цін на сировину внаслідок скасування вивізних мит за рахунок застосування додаткового збору	<ul style="list-style-type: none">• Зростання конкуренції на внутрішньому ринку за рахунок зниження середньозваженого ввізного мита на харчову продукцію з 10,3% до 3,6% протягом 10 років• Витрати на перехід / дотримання стандартів• Виробництво соняшникової олії: зростання цін на сировину внаслідок скасування експортних мит• Зміна назв внаслідок реалізації зобов'язань щодо дотримання географічних зазначень

Галузеві впливи: легка промисловість

Переваги	Виклики
<ul style="list-style-type: none">Встановлення нульових ввізних мит в ЄС протягом 1-2 років після набуття чинності Угодою. Поточна середньозважена ставка – 11,2% для текстильних виробів та одягу, 5,9% для шкіри і виробів з неїМожливість компенсувати зростання цін на сировину внаслідок скасування експортних мит за рахунок застосування додаткового збору	<ul style="list-style-type: none">Зростання конкуренції на внутрішньому ринку за рахунок зниження середньозваженого ввізного мита на текстильну продукцію та одяг з 5,1% до 0,0%, на вироби зі шкіри з 7,3% до 0,0% протягом 3 роківВиробництво виробів зі шкіри: зростання цін на сировину внаслідок скасування експортних мит

Галузеві впливи: металургія

Переваги	Виклики
<ul style="list-style-type: none">• Скасування ввізних мит в ЄС. Середня ставка знизиться з 2,1% до 0,0%, середньозважена ставка – з 0,5% до 0,0%• Можливість компенсувати зростання цін на сировину внаслідок скасування експортних мит за рахунок застосування додаткового збору• Обмін інформацією та найкращими практиками щодо типових ситуацій, перспектив розвитку, питань сталого розвитку тощо	<ul style="list-style-type: none">• Деяке зростання конкуренції на внутрішньому ринку за рахунок зниження ввізного мита з 2,1% в середньому до нуля• Зростання цін на сировину внаслідок скасування експортних мит

Галузеві впливи: хімічна промисловість

Переваги	Виклики
<ul style="list-style-type: none">• Скасування ввізних мит в ЄС. Середня ставка ввізного мита скорочується з 4,2% до 0,0% за 1-5 років, середньозважена – з 3,7% до 0,0%• Гармонізація системи технічного регулювання з відповідними нормами і правилами ЄС	<ul style="list-style-type: none">• Деяке зростання конкуренції на внутрішньому ринку за рахунок зниження середньозваженого ввізного мита з 1,8% до 0,0%• Витрати, пов'язані дотриманням вимог технічного регулювання

Галузеві впливи: машинобудування

Переваги	Виклики
<ul style="list-style-type: none"> • Скасування ввізних мит в ЄС за 1-6 років. Середньозважена ставка ввізного мита на електричне устаткування скорочується з 3,5% до нуля, на автотранспортні засоби – з 1,9% до нуля. • Гармонізація системи технічного регулювання з відповідними нормами і правилами ЄС • Можливість укладення Угод про оцінку відповідності і прийнятності промислових товарів (АСАА) • Захисні заходи для легкових автомобілів тривалістю до 15 років 	<ul style="list-style-type: none"> • Зростання конкуренції на внутрішньому ринку за рахунок зниження середньозваженого ввізного мита з 2,3% в середньому до 0,0% на електричне устаткування, з 8,0% до 0,0% на автотранспортні засоби тощо • Витрати, пов'язані дотриманням вимог технічного регулювання • Поступове зникнення ринку продукції, яка не відповідає стандартам ЄС у секторах, де технічне регулювання гармонізоване з нормами ЄС

Галузеві впливи: енергетика

Переваги	Виклики
<ul style="list-style-type: none">• Скасування крос-субсидування на ринку газу та електроенергії та запровадження ринкових принципів ціноутворення для промислових споживачів, що може призвести до зниження цін• Підвищення інвестиційної привабливості сектору• Підвищення безпеки постачання за рахунок чіткого механізму вирішення конфліктних ситуацій	<ul style="list-style-type: none">• Реформування сектору, наприклад, розподілення вертикально-інтегрованих монополій на ринках газу та електроенергії, забезпечення свободи транзиту і доступу третіх сторін до енергетичної інфраструктури• Створення конкурентного середовища та поява нових гравців

Галузеві впливи: ринок фінансових послуг

Переваги	Виклики
<ul style="list-style-type: none">• Підвищення надійності фінансової системи завдяки створенню ефективнішої системи державного пруденційного нагляду на основі міжнародних стандартів та більш прозорої дозвільної системи• Можливості для розвитку нових видів фінансових послуг• Можливості для залучення інвестицій• Гарантії вільного доступу до платіжних і клірингових систем та до каналів фінансування і рефінансування	<ul style="list-style-type: none">• Посилення конкуренції• Системні ризики, притаманні сучасним фінансовим системам

Методологія і сценарії

- Використана прикладна модель загальної рівноваги для однієї країни (України) з ефектом внутрішнього пристосування продуктивності для секторів з недосконалою конкуренцією за Діксітом-Штігліцом
- Включає 38 секторів української економіки
- Розрізняє три групи торгових партнерів: ЄС, РБК МС та Решта світу
- Розглянуто кілька сценаріїв:
 - **Сценарій 1:** Створення поглибленої та всеохоплюючої ЗВТ з ЄС: взаємне скасування ввізних мит + 2,5% зниження витрат на кордоні на експорт до країн ЄС + 2,5% зниження витрат на кордоні на імпорт з ЄС. Скорочення витрат пов'язано з наближенням нормативно-правової бази в Україні та поліпшенням митних та інших процедур.
 - **Сценарій 2:** РБК МС: ввізні мита в Україні по відношенню до ЄС і решти країн світу встановлені на рівні ввізних мит РБК МС

Результати моделювання

	ЗВТ з ЄС		МС РБК	
	static	ss	static	ss
Зміна добробуту	4.3	11.8	-0.5	-3.7
Зміна імпорту	2.6	5.9	-2.9	-4.3
Зміна експорту	2.8	6.3	-3.1	-4.6
Зміна зарплати некваліф. робочої сили	1.2	5.7	-0.9	-2.8
Зміна зарплати кваліф. робочої сили	1.2	5.5	-0.9	-2.8
Зміна доходу від капіталу	2.2	-0.4	-0.6	0.6
Переміщення некваліф. робочої сили	2.9	3.5	0.5	0.5
Переміщення кваліф. робочої сили	1.0	1.3	0.2	0.2
Переміщення капіталу	0.9	0.2	0.2	3.2
Зміна основного капіталу		8.1		-3.4

Інші наслідки членства в Митному союзі Росії, Білорусі та Казахстану

26

- **Тягар повторних переговорів та компенсацій в рамках СОТ:**
 - Зв'язані ввізні мита України в цілому нижчі, ніж у Митного союзу РБК
 - Перегляд цих зобов'язань є громіздким та затратним, оскільки інші країни-члени мають право вимагати компенсацію або встановити додаткові мита на українські товари чи послуги
- **Втрата незалежності в проведенні торговельної політики,** що включає право заключати угоди про вільну торгівлю з іншими країнами на зразок Угоди про глибоку та всеосяжну ЗВТ з ЄС.
 - Євразійська економічна комісія уповноважена керувати новими переговорами щодо міжнародної торгівлі від імені країн-учасників
 - Вимушена денонсація ЗВТ з іншими країнами, які не мають відповідних угод з РБК
- **Повільніша модернізація,** оскільки вищі тарифи на інвестиційний імпорт з третіх країн, включаючи ЄС, буде перешкоджати оновленню основного капіталу та імпорту нових технологій і ноу-хау

Можлива реакція Росії на підписання Угоди про асоціацію

27

- Згідно Додатку 6 Угоди про вільну торгівлю між країнами СНД, Митний союз між Росією, Білорусією та Казахстаном (РБК МС) може застосувати до України ставки мит режиму найбільшого сприяння (РНС) у разі якщо:
 - Україна є стороною іншої угоди про ЗВТ, наприклад, майбутньої ПВЗВТ чи вже чинної угоди про ЗВТ з Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ);
 - Участь у цих ЗВТ призводить до зростання українського експорту до РБК МС;
 - Додатковий експорт шкодить або може зашкодити промисловості РБК МС.
- Цю норму може застосувати лише РБК МС.
- Встановлення ввізного мита на рівні РНС не вимагає вивчення причинно-наслідкового зв'язку, ці ставки можуть застосовуватись після консультацій.

- **Сценарій:**

- Росія підвищує імпорتنі мита на ввезення української продукції з нуля (припускається безмитне ввезення усіх товарів) до рівня РНС;
- Розглядаються лише тарифні бар'єри; у цьому сценарії не описується можливе зростання рівня нетарифних бар'єрів;
- Примітка: у змодельованому сценарії лише Росія, а не РБК МС, підвищує тарифи стосовно української продукції. Строго кажучи, лише РБК МС матиме змогу підвищувати ввізні мита щодо України.

- **Методологія:**

- Для оцінки змін в експорті: модель часткової рівноваги SMART;
- Для оцінки змін у ВВП: прогнозна модель ІЕД.

- **Дані:**

- Поточні РНС ставки ввізного мита (TRAINS);
- Статистика щодо імпорту Росією українських товарів за 2010-2012рр., агрегована на рівні 6 знаків коду класифікації УКТ ЗЕД (UN Comtrade);
- Еластичності попиту на імпорт для Росії (TRAINS).

- **Примітка:**

- Ефект дзеркальної статистики при розрахунках не враховувався.

Оцінка впливу підвищення ввізних мит Росією

29

Вплив на експорт до Російської Федерації

Структура торгівлі	Зміна, млрд дол. США	Зміна, %	Середнє мито, %	Середньозважене мито, %	Кількість тарифних ліній, де припиниться торгівля (на 6 знаках)
<i>2010</i>	-2.4	-17.3	10.95	11.05	130
<i>2011</i>	-4.0	-20.2	10.55	10.16	128
<i>2012</i>	-2.4	-14.3	10.17	10.80	127
Середнє	-3.0	-17.4	10.53	10.62	128

- Середня ставка ввізного мита зросте з 0% до 10,5%
- Середньозважена ставка ввізного мита зросте з 0% до 10,6%
- Експорт до Росії знизиться на 17% або на 3,0 млрд дол. США
- Негативний (короткостроковий) вплив на ВВП України сягає 1,7%
- Найбільших змін зазнають такі товарні групи, як мінеральні продукти, недорогocінні метали, транспортні засоби, механічне обладнання та готові харчові продукти

Висновки

- Основна додана вартість Угоди про асоціацію – в гармонізації регуляторного середовища.
- Угода суттєво наближує Україну до спільного ринку з ЄС, а для деяких промислових товарів де факто створює спільний ринок за умови підписання Угод АСАА.
- Вбудовані в Угоду запобіжники створюють сприятливі умови для українського бізнесу для реалізації можливостей та нівелювання викликів, пов'язаних з реалізацією Угоди.
- Членство у митному союзі не вигідно Україні з точки зору економічних перспектив.
- У випадку негативної реакції Росії на підписання Угоди про асоціацію та підвищення ввізних мит український експорт в Росію може знизитись на 3 млрд дол. США.

Дякую!

Контактна інформація:

**Інститут економічної політики та політичних
консультацій**

www.ier.com.ua

movchan@ier.kiev.ua

Вул. Рейтарська 8/5-А, Київ 01030, Україна

Тел. +38-044-278-6360

Факс +38-044-278-6336

